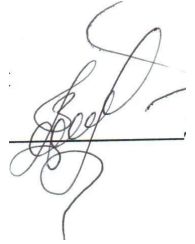

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української філології та журналістики
Кафедра української літератури**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
української літератури
доц. Демченко А.В.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВСТУП ДО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА»**

Спеціальність 035. 01 Філологія (українська мова та література)

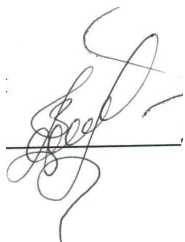
Факультет української філології та журналістики

**Херсон
2017 – 2018 н.р.**

Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до літературознавства»
для студентів спеціальності «035. 01 Філологія (українська мова та
література)» факультету української філології та журналістики

Розробник: Демченко А.В., кандидат філологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української літератури
Протокол від 28 серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри української літератури

(доц. Демченко А.В.)

**Опис навчальної дисципліни
«Вступ до літературознавства»**

Найменування показників	Галузь знань, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)		
Загальна кількість годин – 90		1	1
		Семестр:	
	1	1	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		18 год.	
		Практичні, семінарські	
		30 год.	-
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
42 год.	90 год.		
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 53,33% / 46,67%

для заочної форми навчання – 100%

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основна мета курсу «Вступ до літературознавства» – закласти у студентів основи фахової теоретико-літературознавчої підготовки, ознайомити майбутніх учителів із законами, за якими зображається дійсність у художній літературі, виробити в них уміння аналізувати літературні твори як твори мистецтва, осмислювати мистецтво слова як систему систем, дати уявлення про поетику слова, літературного твору, художнього тексту, про множинність його інтерпретацій, варіативність підходів, про проблеми стильової типологізації та індивідуалізації.

Завдання курсу:

- Методичні:

За своїм призначенням курс «Вступ до літературознавства», будучи підготовчим, пропедевтичним, не є простим повторенням відомих теоретичних понять. Його мета – закріпити знання з теорії літератури, вдосконалювати навички наукового аналізу художніх творів, допомогти студентам правильно осмислювати специфіку літератури як мистецтва слова, розібратися в основних закономірностях літературного процесу, збагнути суспільну роль художньої літератури. Програма курсу «Вступ до літературознавства» включає ознайомлення студентів із питаннями про літературу як про вияв суспільної свідомості, розгляд ідейно-естетичної структури літературного твору та особливостей літературного процесу. Вивчення пропедевтичного курсу «Вступ до літературознавства» супроводжується формуванням у студентів навичок самостійної роботи, зокрема, умінь користуватися різними підручниками, посібниками, словниками та монографічними працями. Це сприяє критичному осмисленню шляхів і прийомів літературознавчого аналізу художніх творів. Важливо, що вже на початку вивчення теорії літератури першокурсники ознайомлюються з історичним розвитком теоретико-літературознавчої думки. На фоні історичного огляду студентам зриміше відкриваються творчі здобутки сучасної теорії літератури, її науковий характер.

- Пізнавальні:

Цей пропедевтичний курс – перша частина вузівського курсу «Теорія літератури». Він поглиблює теоретико-літературознавчу освіту студентів-філологів, бо насамперед систематизує відомості з теорії літератури, які першокурсники засвоїли за роки навчання в середній школі, і цілеспрямовано готує їх до сприйняття вузівських літературознавчих дисциплін – усної народної творчості, історії літератури, літературної критики тощо. Художня література як вид мистецтва слова несе в собі величезний пізнавальний потенціал. У творах художньої літератури відображається не стільки дійсність сама по собі, як взаємодія людини з дійсністю. Факти, інтерпретовані художньою літературою, стають новою естетичною цінністю. Відтворені уявою письменника предмети, людські постаті, події набувають статусу узагальнених, типових образів. Основна відмінність літератури від науки полягає в тому, що в літературі в формі образу відображається об'єктивне і суб'єктивне (пізнання й оцінка), а в науці – у формі понять переважає об'єктивне (пізнання дійсності).

- Практичні:

На науковому рівні ознайомити студентів-філологів із основними літературознавчими термінами, підготувати до освоєння наступних курсів літературознавчого циклу. Виробити у першокурсників навички самостійної навчальної і науково-дослідної роботи, вміння вести спостереження над способами і прийомами типізації та індивідуалізації характерів, майстерністю композиції та сюжету, мовою художніх творів і особливостями віршування. Аналіз усіх компонентів художнього твору доцільно здійснювати крізь призму специфіки літературних родів і жанрів.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Вступ до літературознавства» постійно взаємодіє з історією української літератури, мистецтвознавством, фольклористикою, естетикою, психологією, соціологією, етикою, історією, філософією.

Програма курсу

Вступ.

Вступ до літературознавства – одна з основних дисциплін науки про літературу (літературознавства). Теорія літератури й основні наукові дисципліни літературознавства – історія літератури й літературна критика. Допоміжні наукові дисципліни літературознавства: текстологія, літературознавча історіографія та бібліографія. Їх значення для науково-дослідної роботи в галузі теорії літератури. Найголовніші види

теоретико-літературознавчих праць: рецензія, стаття, літературно-критичний нарис, монографія. Словники літературознавчих термінів.

Предмет і завдання пропедевтичного курсу «Вступ до літературознавства», його методологічні засади.

Художня література як мистецтво слова.

Поняття про художню літературу. Відмінність художньої літератури від науки. Художня література та інші види мистецтва. Пізнавальне, виховне значення літератури. Логіка художнього образу.

Художній образ у літературі.

Проблема класифікації образів. Єдність у художньому образі загального, особливого й окремого, об'єктивного і суб'єктивного, індивідуалізація художніх образів.

Образ-тип як найвищий ступінь узагальнення, найповніше вираження певної суспільної тенденції, авторського естетичного ідеалу. Національна специфіка образу-типу і його загальнолюдська сутність, «вічні» образи.

Образи-персонажі: способи узагальнення та індивідуалізації.

Образи-картини: пейзажі, зображення інтер'єрів, батальних сцен тощо, їх роль у розкритті ідейного змісту твору.

Образи-деталі, які допомагають створити цілісну картину світу або значний типовий образ. Образи-символи й образи-алегорії. Назви художніх творів як образне узагальнення провідної ідеї твору.

Засоби типізації художніх образів, типізації характерів. Різні прийоми створення портрета. Психологічний аналіз як засіб розкриття внутрішнього світу героя, емоційного стану, настроїв.

Опосередкована характеристика героя (автором, іншими персонажами, через включення документів). Індивідуалізація мови персонажів. Елементи розмовної мови, архаїзмів, техніцизмів у діалогах, монологів, полілогах.

Тема та ідея художнього твору.

Поняття про тему та ідею. Ідейно-тематична основа твору, її складність. Основна і допоміжні теми. Актуальність тем. Складність ідейного змісту твору. Соціально-історична зумовленість тем та ідей.

Композиція і сюжет художнього твору.

Композиція як змістовна форма організації життєвого матеріалу, зв'язку і розташування складових частин літературного твору. Роль композиції в художньому відтворенні життєвих конфліктів. Зумовленість композиції темою та ідейно-естетичним задумом письменника. Родо-жанровими особливостями твору. Багатоплановість композиції великих (епічних і драматичних) творів. Своєрідність композиції ліричних творів.

Багатогранні можливості зображення зв'язків між окремими частинами композиції, розділами, епізодами, формами оповіді, прийомами типізації. Композиційне значення системи образів-персонажів, їх групування (зіставлення і протиставлення). Проблеми відтворення історичного і художнього часу, простору в побудові твору. Художній простір і час.

Поняття про сюжет – основну частину композиції, втілення художнього конфлікту.

Життєва основа сюжету. Соціально-історична зумовленість сюжетів. Поняття про сюжетний вимисел. Сюжет і фабула.

Основні елементи сюжету та основа їх виділення: експозиція, зав'язка, розвиток дії (перипетії), кульмінація, розв'язка. Різні способи розташування елементів сюжету залежно від ідейно-тематичного спрямування твору. Обрамлення сюжету. Вплив літературних традицій на побудову сюжету.

Проблема запозичень у побудові сюжету.

Позасюжетні елементи літературного твору: авторські відступи, описи (портрет, зображення речей і пейзажу), вставні епізоди, пролог і епілог. Місце і функції позасюжетних елементів у літературному творі, їх зумовленість авторським задумом. Композиція, сюжет і проблема художньої майстерності.

Мова художнього твору.

Класифікація мовних образів. Поєднання комунікативної й естетичної функції мови художнього твору. Мова автора і мова персонажів. Багатство зображально-виражальних мовних засобів. Функції і значення тропів у художньому творі (епітет, порівняння, метафора, метонімія, синекдоха, гіпербола, літота, алегорія, іронія, перифраз, асоціонім тощо).

Засоби образності й виразності поетичного синтаксису. Основні види поетичних фігур: інверсія, паралелізм, анафора, епіфора, антитеза, градація. Експресивна роль риторичних фігур. Поняття про евфемізми, їх використання в художніх творах. Мова художнього твору як елемент стильової манери автора.

Зміст і форма літературного твору.

Єдність змісту і форми художнього твору. Філософське осмислення категорій змісту і форми у літературознавчому аспекті. Елементи змісту і форми. Змістові елементи: тема, ідея, проблематика, пафос. Змістово-формальний елемент - сюжет. Метод і стиль як зміст і форма літературного явища.

Основи віршування.

Вірш і проза як різновиди художньої мови. Віршований рядок як головна ритмічна одиниця. Способи впорядкування мови: системи віршування. Метрична (антична) система. Розміри (гекзаметр, елегійний дистих).

Силабічна система віршування. Тонічний вірш. Народнописенна система віршування. Силабо-тонічна система. Поняття про стопу – основну ритмічну одиницю віршового рядка. Види стоп (хорей, ямб, дактиль, амфібрахій, анапест). Засоби експресивної, ритміко-мелодійної виразності віршових рядків: розмір, кількість складів у рядку, цезура, перенесення, характер клаузул.

Рими, їх види. Поняття про внутрішню риму. Способи римування. Білий вірш. Строфа, її ритмотворча і змістовно-мелодійна функція. Основні види строф.

Здобутки вітчизняного римування.

Літературні види, роди, жанри.

Поняття про вид, рід, жанр у застосуванні до літературних творів. Взаємопроникнення епосу, лірики, драми. Ліричне начало в епічних і драматичних творах. Жанр як змістова форма. Виникнення родів і жанрів в історико-літературному процесі.

Героїчний народний епос, епопея, епічна поема. Проблема розмежування епічних жанрів. Роман, його жанрові різновиди. Повість, оповідання, новела, нарис, байка. Лірика: пісня, ода, послання, елегія, медитація, епіграма. Жанрові різновиди лірики за тематикою. Ліричний герой, його художнє виявлення в ліричних творах. Драматичні твори в їх історичному розвитку. Трагедія і комедія, їх різновиди. Драма (шкільна драма, інтермедія, вертеп, комічна опера, водевіль). Види мішаної форми: балада, ліро-епічна поема, драматична поема.

Літературний процес. Закономірності розвитку літератури.

Поняття про літературний процес і закономірності його розвитку. Проблема національної своєрідності історико-літературного процесу. Література і фольклор. Літературна спадкоємність. Традиції і новаторство в літературі. Історична зумовленість літературних впливів.

Розвиток художніх методів і літературних напрямів.

Поняття про художній метод, літературний метод, літературний напрям, літературну течію. Різне трактування проблеми художнього методу. Творчий метод як сукупність основних принципів художнього відображення дійсності. Художній метод і світогляд митця. Художній метод як категорія історична. Історично зумовлені зміни художніх методів і літературних напрямів. Романтизм і реалізм як типи художнього світосприйняття. Зміна епох. Ренесанс. Бароко. Класицизм. Сентименталізм. Романтизм. Реалізм. Модернізм і його художні методи (символізм, імпресіонізм, експресіонізм,

футуризм, сюрреалізм). Інші явища модернізму (конструктивізм, "потік свідомості", примітивізм, театр абсурду). Постмодернізм.

**Структура навчальної дисципліни
«Вступ до літературознавства»**

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Літературний твір і його складові елементи												
Тема 1. Предмет і завдання курсу. Художня література як мистецтво слова	2					2	4					4
Тема 2. Композиція художнього твору. Сюжет і фабула.	6	2	4				6					6
Тема 3. Різновиди літературно-художніх образів. Система образів художнього твору	4		4				4					4
Тема 4. Художньо-мовленнєва організація літературного твору (тропи, стилістичні фігури, фоніка)	6	2	4				4					4
Тема 5. Основи віршування	8	4	4				6					6
Тема 6. Специфіка художньої літератури	4					4	4					4
Тема 7. Художній твір як єдність змісту і форми	4					4	4					4
Тема 8. Народно-пісенна система віршування, її основні риси.	4					4	4					4
Тема 9. Народно-пісенний і літературний тонічний вірш. Тонічні вірші у творчій практиці Т.Шевченка, І.Франка та інших поетів XIX - початку XX ст.	4					4	4					6
Тема 10. Специфічні різновиди віршів: акростих, тріолет, рондо, рондель, вінок сонетів	4					4	4					4
Разом за змістовим модулем 1	46	8	16			22	44					46
Змістовий модуль 2. Літературний розвиток												
Тема 1. Родовий і жанровий поділ літературних творів	8	4	4				6					6
Тема 2. Розвиток художніх методів і літературних напрямів	12	6	6				6					6
Тема 3. Літературний процес і закономірності його розвитку	2					2	4					4
Тема 4. Принципи і методика аналізу художніх творів	2					2	4					4

Тема 5. Види кіно-драматургії: кінодрама, кінокомедія, кіноповість, кінопоема, кінонарис, кіноказка тощо	2					2	4					4
Тема 6. Індивідуальний стиль письменника	2					2	2					2
Тема 7. Внутрішні фактори розвитку літературного процесу (запозичення, наслідування, пародіювання, цитування, ремінісценція тощо)	4		2			2	4					2
Тема 8. Традиції і новаторство в літературі	2					2	4					4
Тема 9. Літературна епоха – одиниця історико-літературної періодизації	2					2	2					2
Тема 10. Літературознавство XIX – XX століття	2					2	4					4
Тема 11. Підсумкове контрольне тестування	4		2			2	2					2
Тема 12. Екзистенціалізм	2					2	4					4
Разом за змістовим модулем 2	44	10	14			20	46					44
Усього годин	90	18	30			42	90					90

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 Літературний твір і його складові елементи

Лекційні модулі

№	ТЕМА ЗАНЯТТЯ	години		
		укр.		
1	Композиція художнього твору. Сюжет і фабула.	2		
2	Художньо-мовленнєва організація літературного твору (тропи, стилістичні фігури, фоніка)	2		
3	Основи віршування	4		

Практичні модулі

№	ТЕМА ЗАНЯТТЯ	години		
		укр.		
1	Композиція художнього твору. Сюжет і фабула.	4		
2	Різновиди літературно-художніх образів. Система образів художнього твору	4		
3	Художньо-мовленнєва організація літературного твору (тропи, стилістичні фігури, фоніка)	4		
4	Основи віршування	4		

Модулі самостійної роботи

№	ТЕМА ЗАНЯТТЯ	години		
		укр.		
1	Предмет і завдання курсу. Художня література як мистецтво слова	2		
2	Специфіка художньої літератури	4		
3	Художній твір як єдність змісту і форми	4		
4	Народно-пісенна система віршування, її основні риси.	4		
5	Народно-пісенний і літературний тонічний вірш. Тонічні вірші у творчій практиці Т.Шевченка, І.Франка та інших поетів ХІХ - початку ХХ ст.	4		
6	Специфічні різновиди віршів: акростих, тріолет, рондо, рондель, вінок сонетів	4		

Змістовий модуль 2
Літературний розвиток

Лекційні модулі

	ТЕМА ЗАНЯТТЯ	ГОДИНИ		
1	Родовий і жанровий поділ літературних творів	4		
2	Розвиток художніх методів і літературних напрямів	6		

Практичні модулі

	ТЕМА ЗАНЯТТЯ	ГОДИНИ		
1	Родовий і жанровий поділ літературних творів	4		
2	Розвиток художніх методів і літературних напрямів	6		
3	Внутрішні фактори розвитку літературного процесу (запозичення, наслідування, пародіювання, цитування, ремінісценція тощо)	2		

Модулі самостійної роботи

№	ТЕМА ЗАНЯТТЯ	ГОДИНИ		
1	Літературний процес і закономірності його розвитку	2		
2	Принципи і методика аналізу художніх творів	2		
3	Види кіно-драматургії: кінодрама, кінокомедія, кіноповість, кінопоема, кінонарис, кіноказка тощо	2		
4	Індивідуальний стиль письменника	2		
5	Внутрішні фактори розвитку літературного процесу (запозичення, наслідування, пародіювання, цитування, ремінісценція тощо)	2		
6	Традиції і новаторство в літературі	2		
7	Літературна епоха – одиниця історико-літературної періодизації	2		
8	Літературознавство XIX – XX століття	2		
9	Підсумкове контрольне тестування	2		
10	Екзистенціалізм	2		

Підсумкова тека

I. Опрацювати статті *:

1. Арістотель "Поетика" (про наслідування в мистецтві, трагедію, комедію, епічну поему) (С. 178- 182).
2. Буало Н. "Мистецтво поетичне" (1674) (жанрові різновиди творів) (С. 182-186).
3. Гегель Г.В.Ф. "Лекції з естетики" (особливості епосу, лірики, драми і роману) (С.202- 208).
4. І.Франко. "Влада землі в сучасному романі" (1891) (історичний розвиток жанру роману) (С. 208-212).
5. Зеров М. "Три пори українського романтизму" (1928) (новаторство романтизму) (С.163-164).
6. Бахтін М. "Епос і роман" (1941) (С.241-244).
7. Нудьга Г. "Українська балада" (1970) (історія та жанрові ознаки балади) (С.244-251).

*Вступ до літературознавства. Хрестоматія: Навч. посібник / Упор. Н.І.Бернадська. – К.: Либідь, 1995. – 256 с.

II. Питання контрольної роботи:

Контрольна робота № 1

1. Назвати суто зовнішні текстові ознаки та внутрішні якості драматичного твору.
2. Дати характеристику ліро-епосу.
3. Літературний сценарій як міжвидова мистецька форма. Художні особливості кінодрами, кінокомедії, кіноповісті, кінопоєми тощо.
4. Назвати риси українського модернізму.

III. Написати реферат на тему "Жанрове та стильове розмаїття української літератури 20-30-х років ХХ століття".

IV. Питання для самоконтролю

1. Відколи існують епос, лірика і драма? Хто і коли поділив літературу на три роди?
2. Що таке епос? лірика? драма? (дайте і коротке, і повне визначення).
3. За якими критеріями можна поділити літературу на частини?
4. Згідно з якими критеріями ділили літературу на роди науковці від Арістотеля до сучасності?
5. Що таке жанр? Назвіть епічні, ліричні, драматичні жанри. Яка їх родова ознака?

6. Чи утворюються жанри між родами? Наведіть приклади.
7. Які критерії використовуються для розмежування епічних жанрів?
ліричних? драматичних?
8. До якого типу художнього світосприйняття тяжіє епос? лірика? драма?
9. Якій художній мові надає перевагу епос? лірика? драма?

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу (упровадження комп'ютерної підтримки – схеми, презентації до лекцій, таблиці, зразки аналізу, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань; співбесіда, бесіда).

Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються методи усного й письмового контролю, які сприятимуть підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному та тестовому методам контролю. Практикується також виконання індивідуальних завдань (написання тез і текстів наукових доповідей, анотацій, рецензій, наукових статей, рефератів).

Критерії оцінювання тестових завдань

Оцінювання виконаних студентами тестових завдань здійснюється відповідно до розроблених та затверджених кафедрою критеріїв.

1. Завдання з однією правильною відповіддю. Використана **традиційна (дихотомічна) схема підрахунку балів** за виконане завдання, коли завдання оцінюють тільки альтернативно: результат «виконано правильно» позначається «1» (одиницею) або «+» (плюсом), «виконано неправильно» – «0» (нулем) або «-» (мінусом).

2. Завдання множинного вибору з кількома правильними відповідями. При оцінюванні тестових завдань такого типу використано метод **дихотомічного оцінювання** або оцінювання з вагомим коефіцієнтом. Студент має вибрати в кожному завданні три правильних відповіді з восьми запропонованих варіантів.

3. Завдання на встановлення відповідності. Студент має встановити відповідність між матеріалом двох колонок, причому тільки за умови, що всі логічні пари буде утворено правильно, він отримує три бали.

Тестовий бал	100-бальна шкала (від 100 до 200)	5-бальна шкала
64	200	5
63	198	
62	197	
61	195	
60	194	
59	192	
58	191	
57	189	
56	188	
55	186	
54	185	
53	183	4
52	182	
51	181	
50	179	
49	177	
48	176	3
47	174	
46	173	
45	171	
44	170	
43	168	
42	167	
41	165	2
40	164	
39	162	
38	161	
37	159	
36	158	
35	156	
34	154	
33	153	
32	151	

Тестовий бал	100-бальна шкала (від 100 до 200)	5-бальна шкала	
31	150	2	
30	148		
29	147		
28	145		
27	144		
26	142		
25	141		
24	139		
23	138		
22	136		
21	135		
20	133		
19	131		
18	129		
17	127		
16	125		1
15	124		
14	122		
13	121		
12	119		
11	118		
10	116		
9	115		
8	113		
7	112		
6	110		
5	108		
4	107		
3	105		
2	104		
1	102		
0	100		

Критерії оцінювання знань студентів

1. Екзамен:

- **А (відмінно) 90 – 100 балів** – повне, ґрунтовне розкриття питань з використанням спеціальної термінології;
- **В (добре) 82 – 89 балів** – володіння узагальненими знаннями з предмета, вільне висвітлення питань з незначними помилками;
- **С (добре) 74 – 81 балів** – достатньо повні знання, відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з помилками;
- **Д (задовільно) 64 – 73 балів** – відтворена значна частина матеріалу, відповідь правильна, але недостатньо осмислена;
- **Е (задовільно) 60 – 63 балів** – студент володіє матеріалом на початковому рівні, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну частину матеріалу;
- **Ф (незадовільно) 35 – 59 балів** – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, здатний усно відтворити окремі частини теми, не володіє термінологією;
- **FX (незадовільно) 1 – 34 балів** – відповідь відсутня.

2. Диференційований залік:

- **А (відмінно) 90 – 100 балів** – повна і правильна відповідь на теоретичні питання та виконане практичне завдання;
- **В (добре) 82 – 89 балів** – повна і правильна відповідь на теоретичні питання та неповністю виконане практичне завдання;
- **С (добре) 74 – 81 балів** – достатня відповідь на теоретичні запитання з деякими неточностями та виконане практичне завдання;
- **Д (задовільно) 64 – 73 балів** – достатня відповідь на теоретичні запитання з неточностями та виконане практичне завдання;
- **Е (задовільно) 60 – 63 балів** – поверхова відповідь на теоретичне запитання та виконане практичне завдання;
- **Ф (незадовільно) 35 – 59 балів** – правильна але неповна відповідь на теоретичне запитання, невиконане практичне завдання;
- **FX (незадовільно) 1 – 34 балів** – відсутність будь-якої відповіді на теоретичне запитання та невиконане практичне завдання.

3. Письмова контрольна робота:

- **А (відмінно) 90 – 100 балів** – ґрунтовне засвоєння програмного матеріалу;
- **В (добре) 82 – 89 балів** – вільне висвітлення питань з незначними помилками;
- **С (добре) 74 – 81 балів** – вільне висвітлення питань з помилками;

- **D (задовільно) 64 – 73 балів** – наявність у відповіді окремих неточностей, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу;
- **E (задовільно) 60 – 63 балів** – наявність у відповіді неточностей, які свідчать про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу;
- **F (незадовільно) 35 – 59 балів** – у відповіді є суттєві помилки, вона свідчить про повне незнання термінології;
- **FX (незадовільно) 1 – 34 балів** – відповідь відсутня.

4. Реферат:

- **A (відмінно) 90 – 100 балів** – глибоке розкриття проблеми;
- **B (добре) 82 – 89 балів** – тема розкрита недостатньо повно;
- **C (добре) 74 – 81 балів** – тема розкрита неповно;
- **D (задовільно) 64 – 73 балів** – тема розкрита поверхово;
- **E (задовільно) 60 – 63 балів** – реферат суто компілятивного рівня;
- **F (незадовільно) 35 – 59 балів** – розкритий лише окремий аспект проблеми;
- **FX (незадовільно) 1 – 34 балів** – реферат відсутній.

6. Усна відповідь:

- **A (відмінно) 90 – 100 балів** – повне і ґрунтовне розкриття теми;
- **B (добре) 82 – 89 балів** – повне і ґрунтовне розкриття теми з окремими неточностями;
- **C (добре) 74 – 81 балів** – вільне висвітлення теми з незначними помилками;
- **D (задовільно) 64 – 73 балів** – орієнтація у програмовому матеріалі з помилками у використанні термінології;
- **E (задовільно) 60 – 63 балів** – орієнтація у програмовому матеріалі з суттєвими неточностями та помилками у використанні термінології;
- **F (незадовільно) 35 – 59 балів** – часткове відтворення основного змісту теми, незнання спеціальної термінології;
- **FX (незадовільно) 1 – 34 балів** – відсутня або повністю неправильна відповідь.

Критерії оцінювання презентації

A (відмінно) 90-100 балів – кількість слайдів більше 20, логічна послідовність їх розташування, повне, ґрунтовне розкриття теми з використанням спеціальної термінології;

B (добре) 82-89 балів – кількість слайдів 18-20, логічна послідовність їх розташування, вільне висвітлення теми з незначними помилками;

C (добре) 74-81 балів – кількість слайдів 15-17, дещо порушена логічна послідовність їх розташування, тема розкрита повно, логічно, але з помилками;

D (задовільно) 64-73 балів – кількість слайдів 13-14, переважно логічно послідовно розташовані, матеріал розкрито правильно, але недостатньо осмислено;

E (задовільно) 60-63 балів – кількість слайдів не менше 10-12, частково логічно послідовно розташовані, матеріал розкрито на початковому рівні;

F (незадовільно) 35-59 балів – кількість слайдів менше 10, відсутня логічна послідовність їх розташування, відтворено окремі частини теми, студент не володіє термінологією;

FХ (незадовільно) 1-34 балів – відсутність презентації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття / За ред М.Зубрицької. – Львів, 2002. – 832 с.
2. Арістотель. Поетика. - М, 1998.
3. Бацій І. Краса і сила слова. - К., 1983.
4. Вступ до літературознавства. Хрестоматія: Навч. посібник / Упор. Н.І.Бернадська. – К.: Либідь, 1995.
5. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики. - К., 1998.
6. Буало Н. Мистецтво поетичне. - К., 1967.
7. Вихованець І. Таїна слова. - К., 1990.
8. Галич О. та ін. Теорія літератури. – к., 2001.
9. Дем'янівська Л. Драматична поема. - К., 1986.
10. Дончик В. Український радянський роман. - К., 1987.
11. Жирмунский В. Теория стиха. - Л., 1975.
12. Зеров М. Три пори українського романтизму// Зеров М. Твори: У 2 т. - К., 1990. - Т.2.
13. Ключек Г. Поетика і психологія. -К., 1990.
14. Кухар-Онищенко О. Індивідуальний стиль письменника. - К., 1985.
15. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Гром'яка та ін. – К., 1997.
16. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / За ред. А.Волкова, О.Бойченка, Б.Іванюка та ін. – Чернівці, 2001. – 636 с.
17. Лессінг Г. Лаокоон, або про межі малярства і поезії. - К., 1968.
18. Лосев А. Проблема художнього стилю. - К., 1997.
19. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. - К., 1992.
20. Моклиця М. Основилітературознавства. – Тернопіль, 2002.
21. Наєнко М. Українське літературознавство. - К., 1997.
22. Наливайко Д. Искусство: направления, течения, стили. - К., 1985.
23. Овсяннико-Куликовский Д. Литературно-критические работы . - М., 1989.
24. Огієнко І. Українська культура. - К., 1981.
25. Піхманець Р. Психологія художньої творчості. - К., 1991.

26. Потебня А. Эстетика и поэтика. - М., 1976.
27. Потебня О. Теоретична поетика. - К., 1990.
28. Русанівський В. Життя слова. - К., 1998.
29. Сидоренко Г. Від класичних нормативів до верлібру. - К., 1980.
30. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. - К., 1998.
31. Удалов В. Теорія літератури. - Луцьк, 1995.
32. Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ століття. - К., 1994.
33. Фізер Д. Літературна теорія// Слово і час. - 1991. - №3.
34. Франко І. Із секретів поетичної творчості. Зібр. тв.: У 50-ти томах. - Т. 31. - К., 1981.
35. Фролова К. Аналіз художнього твору. - К., 1975.
36. Хализев В. Теория литературы. - М., 1999.
37. Храпченко М. Размышления о системном анализе литературы. - М., 1982.
38. Хропко П. Жанрова специфіка літературного твору // Зарубіжна література. - 1997. - № 7.
39. Чирков Л. Эпическая драма. - К., 1988.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

<http://ukrlit.kma.mk.ua>
<http://www.lib.org.ua>
<http://lib.meta.ua>
<http://www.ukrlib.km.ru>
<http://www.ukrcenler.com>
<http://www.lib/ua-ru.net>
<http://www.nbuv.gov.ua>

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ

1. Предмет і завдання пропедевтичного курсу "Теорія літератури". Найголовніші види теоретико-літературознавчих праць: рецензія, стаття, літературно-критичний нарис, монографія. Словники літературознавчих термінів.
2. Поняття про художню літературу. Відмінність художньої літератури від науки. Художня література та інші види мистецтва. Пізнавальне, виховне значення літератури.
3. Проблема класифікації образів. Образ-тип як найвищий ступінь узагальнення. Національна специфіка образу-типу і його загальнолюдська сутність, "вічні образи".
4. Образи-картини: пейзажі, зображення інтер'єрів, батальних картин тощо, їх роль у розкритті ідейного змісту твору.
5. Образи-деталі, які допомагають створити цілісну картину світу або значний типовий образ. Образи-символи й образи-алегорії.
6. Засоби типізації художніх образів, типізації характерів. Прийоми створення портрета.
7. Авторська мова і мова персонажів у художньому творі. Індивідуалізація мови персонажів.
8. Поняття про тему та ідею. Ідейно-тематична основа твору, її складність. Основна і допоміжні теми. Мотив у ліричних творах.
9. Композиція як змістовна форма організації життєвого матеріалу, зв'язку і розташування складових частин літературного твору.
10. Багатоплановість композиції великих (епічних і драматичних) творів.
11. Своєрідність композиції ліричних творів.
12. Поняття про сюжет – основну частину композиції, втілення художнього конфлікту. Поняття про сюжетний вимисел. Сюжет і фабула.
13. Основні елементи сюжету та основа їх виділення. Різні способи розташування елементів сюжету в залежності від ідейно-тематичного спрямування твору.
14. Позасюжетні елементи літературного твору, їх місце і функції.
15. Класифікація мовних образів. Поєднання комунікативної й естетичної функції мови художнього твору.
16. Мова автора і мова персонажів художнього твору. Багатство зображально-виражальних мовних засобів.
17. Функції і значення тропів у художньому творі (епітет, порівняння, метафора, метонімія, синекдоха).
18. Роль тропів у художньому творі (гіпербола, літота, алегорія, іронія, перифраз, асоціонім).
19. Засоби образності й виразності поетичного синтаксису. Основні види поетичних фігур: інверсія, паралелізм, анафора, епіфора,

антитеза, градація.

20. Експресивна роль риторичних фігур у художньому творі.
21. Поняття про евфемізми, їх використання в художніх творах. Мова художнього твору як елемент стильової манери автора.
22. Єдність змісту і форми художнього твору. Філософське осмислення категорій змісту і форми у літературознавчому аспекті. Елементи змісту і форми. Змістові елементи: тема, ідея, проблематика, пафос. Змістово-формальний елемент - сюжет.
23. Вірш і проза як різновиди художньої мови. Віршований рядок як головна ритмічна одиниця. Способи впорядкування мови: системи віршування.
24. Особливості метричної (античної) системи віршування. Основні розміри метричної системи (гекзаметр, елегійний дистих).
25. Народнопісенна система віршування, її основні риси. Характерні народнопісенні розміри.
26. Народнопісенний і літературний тонічний вірш. Тонічні вірші у творчій спадщині Т.Шевченка, І.Франка та ін. Верлібр.
27. Нерівноскладові і рівноскладові (силабічні) вірші, їх характерні риси. Розвиток силабічного віршування на Україні у XVII- XVIII ст.
28. Силабо-тонічна система віршування. Поняття про стопу – основну ритмічну одиницю віршового рядка. Види стоп (хорей, ямб, дактиль, амфібрахій, анапест).
29. Засоби експресивної, ритміко-мелодійної виразності віршових рядків: розмір, кількість складів у рядку, цезура, перенесення, характер клаузул.
30. Рими, їх види. Поняття про внутрішню риму. Способи римування. Білий вірш.
31. Строфа, її ритмотворча і змістовно-мелодійна функція. Основні види строф.
32. Поняття про вид, рід, жанр у застосуванні до літературних творів. Загальна характеристика родів літератури.
33. Жанр як змістова форма. Виникнення родів і жанрів в історико-літературному процесі. Загальна характеристика героїчного народного епосу, епопеї, епічної поеми.
34. Проблема розмежування епічних жанрів. Роман, його жанрові різновиди. Повість, оповідання, новела, нарис, байка.
35. Види ліричних творів: пісня, ода, послання, елегія, медитація, епіграма. Жанрові різновиди лірики за тематикою. Ліричний герой, його художнє виявлення в ліричних творах.
36. Драматичні твори в їх історичному розвитку. Трагедія і комедія, їх різновиди. Драма (шкільна драма, інтермедія, вертеп, комічна опера, водевіль).
37. Специфіка творів мішаної групи (балада, ліро-епічна поема, драматична поема, співомовка).

38. Поняття про літературний процес і закономірності його розвитку. Проблема національної своєрідності історико-літературного процесу.
39. Література і фольклор. Літературна спадкоємність. Традиції і новаторство в літературі. Історична зумовленість літературних впливів.
40. Поняття про художній метод, літературний напрям, літературну течію. Різне трактування проблеми художнього методу.
41. Художній метод і світогляд митця. Художній метод як категорія історична. Історично зумовлені зміни художніх методів і літературних напрямів.
42. Своєрідність художнього зображення дійсності в античній літературі і в епоху середньовіччя.
43. Розвиток художніх методів і літературних напрямів в епохи Відродження і Просвітництва.
44. Поняття про бароко. Характерні риси барокових художніх творів.
45. Класицизм як художній метод і літературний напрям.
46. Сентименталізм, його характерні риси. Сентименталізм в українській літературі.
47. Поняття про романтизм. Характерні риси романтичних творів. Український романтизм: хронологічні межі, національні риси, митці-романтики.
48. Реалізм як художній метод і літературний напрям. Етапи розвитку реалізму.
49. Модернізм і його художні методи (символізм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, сюрреалізм). Модернізм в українській літературі.
50. Постмодернізм. Проблема постмодернізму в сучасній літературознавчій науці. Дискурс українського літературного постмодернізму.
51. Екзистенціалізм його характерні риси. Екзистенціалізм в українській літературі.
52. Літературна епоха – одиниця історико-літературної періодизації. Внутрішні фактори розвитку літературного процесу (запозичення, наслідування, пародіювання, цитування, ремінісценція тощо).
53. Літературознавство ХІХ століття: міфологічна школа та культурно-історична, компаративістика, біографічний метод.
54. Літературознавство ХХ століття: інтуїтивізм, фройдизм та психоаналіз, формальна школа та структуралізм.

Зміни та доповнення до робочої програми

_____ н.р.

Протокол № ____ від « ____ » _____ р.   Проткол № ____ від « ____ » _____ р.

Завідувач кафедри _____

Голова НМР факультету (інституту) _____

_____ н.р.

Протокол № ____ від « ____ » _____ р.   Проткол № ____ від « ____ » _____ р.

Завідувач кафедри _____

Голова НМР факультету (інституту) _____

_____ н.р.

Протокол № ____ від « ____ » _____ р.   Проткол № ____ від « ____ » _____ р.

Завідувач кафедри _____

Голова НМР факультету (інституту) _____